

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1814/2021
18.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Марине Милановић и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Петровић адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, кога заступа Александар Будалић адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог – противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2702/20 од 05.02.2021. године, у седници већа одржаној 18.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2702/20 од 05.02.2021. године, у погледу одлуке о тужбеном захтеву.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2702/20 од 05.02.2021. године, у погледу одлуке о тужбеном захтеву.

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2702/20 до 05.02.2021. године у погледу одлуке о противтужбеном захтеву.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2702/20 од 05.02.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 3885/19 од 13.05.2020. године, у другом и трећем ставу изреке, тако што се:

- Усваја противтужбени захтев туженог и обавезује тужилац да исплати туженом износ од 62.500,00 динара са законском затезном каматом од 30.12.2016. године до исплате, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

- Обавезује тужени да на име трошкова поступка исплати тужиоцу износ од 9.100,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Свака странка сноси своје трошкове поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3885/19 од 13.05.2020. године, у првом ставу изреке усвојен је прецизирани тужбени захтев и обавезан је тужени да тужиоцу, по основу мање исплаћене стимулативне накнаде због престанка радног односа, исплати износ од 62.500,00 динара, са законском затезном каматом почев од 21.01.2017. године до исплате. У другом ставу изреке, одбијен је противтужбени захтев којим је тужени тражио да се обавезе тужилац да му, на име дуга, исплати износ од 62.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 30.12.2016. године до исплате. У трећем ставу изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 22.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2702/20 од 05.02.2021. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, нису испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог у односу на одлуку о тужбеном захтеву, јер у том делу побијана другостепена пресуда не одступа од праксе судова у истим чињенично-правним споровима. Нема потребе ни за новим тумачењем примењеног материјалног права – одредбе члана 123. став 1. Закона о раду, којом је прописано да послодавац може новчано потраживање према запосленом наплатити обустављањем од његове зараде само на основу правноснажне одлуке суда, у случајевима утврђеним законом или уз пристанак запосленог, у вези са члановима 105. став 3. и 119. став 1. тог закона, према којима се отпремнина коју је послодавац дужан да, у складу са општим актом, исплати запосленом при одласку у пензију не сматра зарадом у смислу става 1. члана 105. наведеног закона, већ представља једну од законом утврђених мера заштите запослених за чијим је радом престала потреба и његово неотуђиво право којег се не може одрећи (члан 60. став 4. Устава Републике Србије).

Из наведених разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлука садржана у другом ставу изреке донета је применом члана 410. став 2. тачка 5. и члана 413. ЗПП, јер вредност предмета спора по захтеву из тужбе очигледно не прелази имовински цензус прописан чланом 403. став 3. тог Закона, на основу којег се цени основаност ревизије и у споровима за наплату новчаног потраживања из радног односа.

Међутим, по оцени ревизијског суда, постоје разлози предвиђени чланом 404. став 1. ЗПП да се дозволи одлучивање о посебној ревизији туженог, изјављеној против правноснажне одлуке о противтужбеном захтеву. Потребу одлучивања о посебној ревизији туженог у погледу одлуке о том захтеву оправдавају одлуке овог суда пресуда Рев 401/16 од 03.11.2016. године и решење Рев2 2826/20 од 27.01.2020. године, донете у споровима са истим чињенично – правним ситуацијама.

Због тога је одлучено као у трећем ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији у делу којим се побија правноснажна одлука о противтужбеном захтеву донета у другом степену, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу у РБ „Колубара“ до 30.12.2016. године. Радни однос тужиоца престао је споразумом о престанку радног односа од 21.12.2016. године, Чланом 3. овог споразума послодавац се обавезао да запосленом исплати стимулативну накнаду у износу од 1.850.544,00 динара. Тужиоцу је, на основу одлуке његовог послодавца од 12.03.2014. године, одобрен бескаматни зајам у износу од 62.500,00 динара. Том одлуком (тачка 7) предвиђено је да је запослени коме радни однос престане пре почетка, односно пре истека крајњег рока за отплату зајма, дужан да неотплаћени износ зајма врати приликом престанка радног односа. Тужилац је дао писмену изјаву којом се сагласио да служба обрачуна зарада, у случају престанка радног односа, изврши наплату неисплаћеног дела зајма у једнократном износу од зараде, накнаде зараде, других примања или накнаде других примања, као и да ће у случају престанка радног односа пре истека крајњег рока за исплату, зајам исплатити. Тужиоцу је припадајућа отпремнина исплаћена у износу умањеном за 62.500,00 динара. Одлуком туженог од 10.04.2017. године свим запосленима у ЈП „Електропривреда Србије“ као послодавцу, односно послодавцу следбенику запослених у бившим зависним друштвима која су припојена том јавном предузећу, отписује се дуг по основу зајма одобреног одлуком од 12.03.2014. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили противтужбени захтев. По становишту судова, одлука од 10.04.2017. године односи се на сва лица којима је зајам дат, па и на тужиоца, без обзира што је њему радни однос престао пре доношења те одлуке, јер би у супротном он био изложен дискриминацији у смислу члана 19. став 2. и члана 20. став 1. тачка 2. Закона о раду.

По становишту Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови, одлучујући о противтужбеном захтеву, погрешно применили материјално право.

Забрана дискриминације предвиђена је одредбом члана 21. Устава Републике Србије. Том одредбом прописано је да су пред Уставом и Законом сви једнаки и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације, и забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, веросиповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета. Забрана дискриминације зајемчена је и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 14), Протоколом број 12. уз наведену Конвенцију (члан 1) и Међународним пактом о грађанским и политичким правима (члан 26).

Дефиниција дискриминације дата је у Закону о забрани дискриминације („Службени гласник Републике Србије“ број 22/09), тако што су у члану 2. тачка 1. дати појмови „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“. Дискриминација у области рада је издвојена и експлицитно забрањена чланом 16. тог Закона, а дефинисана је као нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права из области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, напредовања у служби, стручног усавршавања и професионалне рехабилитације, једнаку накнаду за рад једнаке вредности, правичне и задовољавајуће услове рада, одмор, образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености.

Забрана дискриминације лица која траже запослење и запослених прописана је члановима 18. – 23. Закона о раду. Према одредбама члана 19. став 2. и члана 20. став 1. тачка 2. тог Закона, чијом применом су нижестепени судови одлучили о основаности противтужбеног захтева, прописано је да посредна дискриминација у смислу тог Закона постоји када одређена, на изглед неутрална одредба, критеријум или пракса ставља или би ставила у неповољнији положај на друга лица оно лице које тражи запослење, као и запосленог због одређеног својства, статуса, опредељења или уверења из члана 18. истог Закона, односно да је дискриминација из члана 18. тог Закона забрањена у односу на услове рада и сва права из радног односа.

Из наведених прописа следи да је суштинска карактеристика дискриминације неоправдано прављење разлике између људи које је засновано на неком стварном или претпостављеном личном својству. Зато неједнако поступање које није засновано на неком личном својству не представља дискриминацију, чак и у ситуацији када се неки поступци неправични. Листе личних својстава наведених у члану 2. Закона о забрани дискриминације и члану 18. Закона о раду нису затворене, па је тако омогућено да се дискриминацијом и дискриминаторским поступањем окарактерише и неједнако поступање засновано на неком личном својству које није изричито наведена у ратификованим Конвенцијама, Уставу и Законима.

Имајући изложено у виду, по налажењу ревизијског суда, у конкретном случају нема дискриминације тужиоца по основу неког његовог личног својства. Тужиочев статус лица које није запослено код туженог у време када је тужени донео одлуку о отпусту зајма запосленима, није лично својство по основу којег би он могао бити дискриминисан том одлуком у области рада. Правилна примена законских одредби приликом одређивања постојања посебног случаја дискриминације у области рада подразумева утврђење понашања послодавца којим се нарушавају једнаке могућности и једнаки услови за уживање оних права из области рада, због којих се запослени ставља у неповољнији положај у односу на остале запослене, што овде није случај. Одлука туженог о отпису зајма односи се на све запослене – лица која су у радном односу у време када је та одлука донета, а не и на тужиоца који у то време није био запослен код туженог, па зато исти није ни могао бити дискриминисан.

Следствено томе, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у алинеји један четвртог става изреке.

Одлука садржана у алинеји два четвртог става изреке, донета је имајући у виду успех туженог са захтевом из противтужбе, због чега је износ трошкова поступка досуђен тужиоцу умањен за износ од 13.200,00 динара – вредност судских такси за

противтужбу, жалбу и одлуку по жалби, применом члана 165. став 2. у вези члана 153. став 2. ЗПП.

Одлука о трошковима поступка по ревизији, садржана у петом ставу изреке, донета је на основу члана 153. став 2. ЗПП због делимичног успеха туженог у поступку по том ванредном правном леку.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић